

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudců JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Lenky Matyášové ve věci stěžovatelky **I. L.,** zastoupené advokátem JUDr. Josefem Štětinou se sídlem AK B. Němcové 74, Domažlice proti žalovanému **Ministerstvu vnitra ČR**, Nad Štolou 3, Praha 7 o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Plzni č. j. 59 Az 354/2003 – 14, ze dne 29. 4. 2003

takto:

Rozsudek Krajského soudu sp. zn. 59 Az 354/2003 – 14 ze dne 29. 4. 2003 **se zrušuje** a věc se mu **vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného č. j. OAM-11323/VL-07-P08-2001 ze dne 18. 9. 2002 nebyl stěžovatelce udělen azyl z důvodů nesplnění podmínek stanovených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Současně bylo rozhodnuto o tom, že se na ni nevztahuje překážka vycestování podle § 91 zákona. Rozhodnutí žalovaného převzala stěžovatelka dne 14. 10. 2002. Dne 24. 10. 2002 podala u Vrchního soudu v Praze s poukazem na humánní přístup soudu podání, v němž požaduje opětovné přezkoumání záležitosti, protože došlo ke zhoršení stavu žalobkyně a tato se nemůže v současné době vrátit do Kazachstánu. Podání bylo jako žaloba postoupeno ve smyslu ust. § 32 a § 33 zákona o azylu k dalšímu řízení Krajskému soudu v Plzni.

Dne 19. 3. 2003 převzala žalobkyně výzvu soudu prvního stupně č. j. 59 Az 354/2003-8, ve které byla poučena, aby se vyjádřila k možnosti vyjádřit souhlas či nesouhlas s rozhodnutím soudu o věci bez jednání ve smyslu ust. § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád

správní, o právu uplatňovat náhradu nákladů, o možnosti namítnout podjatost soudce. Byla rovněž vyzvána, aby soudu sdělila, zda ovládá český jazyk, či zda je třeba, aby byl k případnému ústnímu jednání přibrán tlumočník a dále označit jazyk, který ovládá nebo mu rozumí. S nedodržením stanovené lhůty spojil soud ve své výzvě ve všech případech fikci negativního vyjádření. Ve stanovené lhůtě stěžovatelka na výzvu nereagovala.

Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 29. 4. 2003 č. j. 59 Azs 354/2003 - 14 žalobu zamítl, neboť žalobkyně neuvedla žádné jiné žalobní důvody než skutečnost, že se zhoršil její stav a nemůže se vrátit do Kazachstánu, přičemž toto tvrzení dále nijak nekonkretizovala. Podanou kasační stížností se stěžovatelka domáhá zrušení napadeného rozsudku pro jeho nezákonnost. Stěžovatelka je přesvědčena, že u ní byly dány důvody pro udělení azylu podle ust. § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť má odůvodněný strach z pronásledování ve své mateřské zemi z důvodů svého náboženského přesvědčení. Rovněž se domnívá, že je na její straně dána i překážka vycestování podle ust. § 91 odst. 1 zákona o azylu, neboť jejím návratem by byl ohrožen její život z důvodů jejího náboženského přesvědčení a státní orgány její země nejsou schopny jí poskytnout účinnou ochranu. Stěžovatelka dále připouští, že nebyla schopna v průběhu řízení před správním orgánem ale ani před soudem vše řádně objasnit a vysvětlit z důvodu, že neovládá dostatečně český jazyk a namítá, že jí nebyla poskytnuta zákonná poučení v jejím mateřském jazyce; proto nereagovala ani na výzvu soudu, když jejímu obsahu nerozuměla. Z uvedeného důvodu má za to, že byla porušena její práva, a bylo ji znemožněno plnohodnotně se účastnit důkazního řízení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal rozhodnutí kasační stížností napadené v mezích uplatněných důvodů a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud neshledal důvodnými námitky stěžovatelky k postupu správního orgánu, který dle jejího názoru nedostatečně zkoumal poměry v její zemi a dále jí neposkytl potřebná poučení v jejím mateřském jazyce. Ze spisového materiálu bylo jištěno, že v průběhu správního řízení bylo ve všech případech jednáno v jazyce ruském, který sama označila za jazyk, kterému rozumí a za účasti tlumočníka. Stěžovatelka tak nebyla v tomto ohledu správním orgánem zkrácena na svých zákonných právech a nelze souhlasit s tvrzením, že jí bylo znemožněno fakticky se účastnit důkazního řízení.

Za důvodnou však soud shledal námitku stěžovatelky, že byla porušena její zákonná práva v řízení o žalobě před soudem prvního stupně, když jí nebyla umožněna faktická účast v tomto řízení.

Ve smyslu ust. § 36 odst. 1 s. ř. s. má soud povinnost zachovávat rovné postavení účastníků, zejména poučením o jejich procesních právech a povinnostech. Explicitní vyjádření principu rovného postavení účastníků řízení, kde zpravidla stojí proti sobě fyzická nebo právnická osoba a správní orgán, považuje soud ve správním soudnictví za zvlášť důležité. Tato povinnost soudu je výrazem ústavně zaručeného práva na soudní a jinou právní ochranu zakotveném v čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Uvedené ustanovení zakládá právo na právní pomoc v řízení před soudy, a to již od počátku řízení.

Předpokladem k uplatnění zákonného práva účastníka řízení jednat ve svém mateřském jazyce, resp. právu na tlumočníka (čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod), stejně tak i právu vyjádřit se ke způsobu projednání věci bez jednání (§ 51 s. ř. s.), je takové poučení, ze kterého je srozumitelný jeho obsah. Při své poučovací povinnosti má soud vycházet z okolností případu a volit takové prostředky a způsob, aby účastník nebyl na svých ústavně

zaručených právech krácen. Obdržela-li stěžovatelka výzvu soudu, v níž jí byly sděleny skutečnosti rozhodné k uplatnění jejích práv v řízení před soudem bez dalšího v jazyce, kterému nerozuměla, tudíž jí nebyl znám její obsah, dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že soud prvního stupně nedostál své povinnosti stanovené v ustanovení § 36 s. ř. s a vůči stěžovatelce, nepostupoval v souladu s čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že rozhodnutí soudu v prvním stupni trpí vadami řízení, které zakládají jeho nepřezkoumatelnost z důvodu vady řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a proto podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil rozhodnutí krajského soudu a vrací věc k dalšímu řízení.

V dalším řízení se soud prvního stupně zaměří na nápravu vytýkaného pochybení, přitom volba prostředků bude záviset na úvaze soudu s ohledem na další vývoj procesní situace.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti soud prvního stupně ve svém novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 18. 9. 2003

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu